

Tero Viljanen

"Perkele, alkakaa painua!" – Jukolan viesti Aleksis Kiven jäljillä

"Metsän poika tahdon olla,
sankar jylhän kuusiston,
Tapiolan vainiolla
karhun kanssa painii yön
ja mailma Unholaan jääköön."¹

Vuoden 2008 suomalaiseksi urheilutapahtumaksi valitun Jukolan viestin² tuntevat muutkin kuin suunnistuksen ystävät. Se on maamme suurin vuosittainen urheilukilpailu osallistujamäärältään ja maailman suurin suunnistusviesti. Viesti kerää 30 000–35 000 suunnistuksen ystävää yhteen kesäkuisena viikonloppuna. Näistä ihmisistä noin 12 000–14 000 ovat kilpailijoita, talkoolaisten määrä on vaihdellut 1 200–1 500 välillä ja loput ovat paikalle tullutta yleisöä sekä median ja yhteistyökumppanien edustajia. Jukolan viesti on yleensä järjestävän paikkakunnan kesän kohokohta ja sitä tullaan seuraamaan uteliaisuudesta ja mielenkiinnosta kauempaakin. Jukolan viestin kesäyössä on jotain mystistä ja taianomaista, jonka haluavat kokea myös muutkin kuin suunnistajat.

Aleksis Kiven "Metsämiehen laulu" on jäänyt monen suunnistajan ja metsän ystävän mieliin ja Kiven luontokuvaukset *Seitsemässä veljeksessä*

ovat toimineet monilla innoittajana omillekin luontokokemuksille. Tässä artikkelissa tarkastelen kuinka suunnistajat ovat kunnioittaneet Aleksis Kiven muistoa.

Jukolan viestin synty

"Mutta olipa tämä yö heille kamala ja hirmuinen. He juoksivat ankarasti, juoksivat vilkaisten ja huohoittain, ja epäily tuijotteli ulos heidän seiväskenkeistä katseistansa, jotka he lakkaamatta teroittivat kohden entistä Jukolan kotoa. Niin he sanaakaan lausumatta kirmasivat yhä eteenpäin, ja nopeasti pakeni heidän altansa luminen maa. Mutta viimein, ehdittyään Pohjanpellon töyrylle, näkivät he kalveassa kuutamossa, mäen rinteellä Jukolan talon, ja melkein yht'aikaa kuului heidän suistansa: 'Jukola, Jukola!'"³

Varmasti yhtä mieluisaa kuin veljeksille oli nähdä kotitalonsa ankaran juoksun jälkeen jouluyönä, on suunnistajille pääseminen jokavuotiseen kesäiseen kohokohtaan, Jukolan viestiin. Veljesten tavoin suunnistajienkin suista pääsee silloin helposti huudahdus: "Jukola, Jukola!"

Ajatus kyseisestä viestistä syntyi vuonna 1946 Helsingin Suunnistajien piirissä. He olivat ottaneet osaa Ruotsissa Tiomila-vestiin ja tulleet siihen tulokseen, että myös Suomessa tulisi järjestää vastaavanlainen viesti. Vahvoja taustahenkilöitä viestin synnyssä olivat Jaakko Kahila, Erkki Pekkanen ja Erkki Sorakuru. Tarkoituksena oli järjestää viesti Aleksis Kiven päivän tienoilla 1947. Nimenomaan Erkki Sorakuraa Seitsemän veljeksien yhdistäminen suunnitteilla olevaan tapahtumaan kiinnosti ja miellytti. Tilanne muuttui, kun suunnistajat haluttiin mukaan saman vuoden Suomen Suurkisoihin suuren viestikilpailun avulla. Niinpä suurkisaviesti juostiin heinäkuun alussa 80 suomalaisen ja yhden ruotsalaisjoukkueen voimin.

Suurkisaviestin kokemusten perusteella helsinkiläisseuroissa todettiin, että Jukolan viestin järjestämistä varten tarvittiin oma yhdistys, ja vuonna 1948 perustettiin Kaukametsäläiset ry. huolehtimaan viestin järjestämisestä. Kaukametsäläiset on puhtaasti yhden asian liike, jonka toiminnan laatua kuvataan säännöissä muun muassa seuraavasti: "Yhtenä yhdistyksen tarkoitusperänä on myös kunnioittaa suuren luonnonystävän, metsänvaeltajien tunnelmien ja kokemusten vertaansa vailla olevan kuvaajan Aleksis Kiven muistoa suunnistajien keskuudessa."⁴

Miksi järjestää viesti nimenomaan Kiven veljesten hengessä? Kulttuurisena taustana oli ilmeinen ja yleinen Aleksis Kivi -innostus. Kiven syntymästä tuli vuonna 1934 kuluneeksi sata vuotta, ja esimerkiksi Kiveä käsitteleviä kirjoja julkaistiin useita, muun muassa V.A. Koskenniemen elämäkerta *Aleksis Kivi* juuri kyseisenä vuonna. Nämä teokset olivat Kiveä ylistävinä edesauttamassa laajempaa kiinnostusta kansalliskirjailijaa kohtaan. Kuuluisin Aleksis Kiven patsas Wäinö Aaltosen suunnittelemana valmistui Helsingin Rautatientorille vuonna 1939. Aleksis Kivi -seura perustettiin vuonna 1941 ja sen esikuvan mukaisesti myös paikallisia seuroja.

Kun tähän lisätään sotavuosien aiheuttama kansallinen hätä ja voimistunut isänmaallisuuden tunne, ei ole ihme, että myös suunnistajien keskuudessa virisi kansallis-romanttinen halu järjestää suunnistusviesti seitsemän veljeksien hengessä.

Viestin vaiheita

"Muistuttipa heidän juoksunsa kuuta korkeuden sininiitulla. Ei väisty hän syrjään hattaran edestä, joka tahtoo sulkea hänen tiensä, vaan huoletonnan hän retkeilee sen läpitse, ja kirkkaampana kuin ennen astuu hän jälleen sen kautta ulos. Ja vakaasti, juhlallisesti hän vaeltaa. Mutta Jukolan pojat juoksivat kuin jänikset ja villit oinaat; sillä hätä kirmasi heidän kantapäisensä."⁵

Ensimmäinen Jukolan viesti vuonna 1949 lähti silloisen Helsingin maalaiskunnan Ruskeasannalta ja päättyi Sipoon kautta maaliin Tapanilaan. Mukana oli 41 joukkuetta (287 kilpailijaa). Ensin kuitenkin koonnuttiin Helsingin rautatientorille, Aleksis Kiven patsaalle. "Päämäärää ei tiedetty. Kuorma-autot veivät vaihtopaikoille."⁶ Seppelentervehdyksen paikan päällä luki kaukametsäläinen Aleksis Kivi -seuran puheenjohtaja, kauppaneuvos Kaarlo Urpelainen. Juhlaketkeä seurasi suunnistajien lisäksi muutama sata helsinkiläistä.⁷

Jukolan viestin tarina kuvaa tapahtumia patsaalla seuraavasti: "Koko juhlahetki Aleksis Kiven patsaalla oli osoitus kaukametsäläisten vahvasta halusta luoda suunnistusurheiluun jotain todella näkyvää ja perinteikästä... Jukolaan oli tästä tilaisuudesta alkaen kytketty vahva perisuomalainen, Aleksis Kiven kuvaama henki."⁸

Vahvana taustavaikuttajana ollut *Helsingin Sanomat* päätti kilpailuselostuksensa seuraavasti: ”Kilpailun ulkonaisissakin puitteissa oli pyritty noudattamaan Kiven ääntä: järkkymätöntä, reipasta, karua. Yleiskuva täydentyi sillä kokonaisuudeksi, miellyttävän harmooniseksi.”⁹

Ensimmäisen viestin legendoihin kuuluu lähtö. Lähtölaukausta varten oli teetetty raketti, mutta sen laukaiseminen ei toisellakaan yrittämällä onnistunut. Niinpä ”Jukolan viestin ensi taipaleet otettiin viestin vahvan taustavaikuttajan, Erkki Pekkasen, kovaäänisellä komennuksella: Perkele, alkakaa painua!”¹⁰ Jukolan viestissä oli näin jotain ainutlaatuista jo alkuhetkistä lähtien. Ensimmäisen viestin vaativuutta kuvaa se, että vain 15 joukkuetta pääsi maaliin. Kilpailu herätti runsaasti huomiota ja osallistuneet vaativat sille jatkoa. Niinpä vuonna 2008 juostiin järjestyksessään 60. Jukolan viesti.

Jukolan veljekset ovat olleet esillä alusta alkaen, sillä ensimmäisen viestin palkintona oli keraaminen reliefi, jossa komeilee harjastukkainen veljeshahmo.¹¹ Myös toisessa Jukolan viestissä oltiin seitsemän veljeksen

Jukolan viestin tunnuksen – liinatukkaisen, metsäisellä kummulla juoksevan pojan, yhden veljeksistä – suunnitteli Helsingin Sanomien taiteilija Totti Noisniemi vuonna 1956.

juurilla ja syntysijoilla, sillä ensimmäisen osuuden viestinviejät pukeutuvat osuudelleen Aleksis Kiven synnyinmökissä.¹²

Vuodesta 1953 lähtien Jukolan viestissä on ollut yksi kiinteä kilpailukeskus, jossa lähtö, vaihto ja maali sijaitsevat samassa paikassa. Vuonna 1951 olivat naiset tulleet mukaan henkilökohtaisella Venlojen¹³ juoksulla, joka suoritettiin yhteislähtökilpailuna. Venlojen juoksu järjestettiin vuoteen 1977 saakka. Vuonna 1978 järjestettiin ensimmäinen Venlojen viesti 3-osuuksisena ja vuodesta 1981 lähtien 4-osuuksisena, kuten tänäkin päivänä.

Tuhannen joukkueen raja rikkoutui vuonna 1987 Hollolan Jukolas-
sa (1052 joukkuetta). 2008 Tampereella mukana oli 1454 joukkuetta ja Venlojen viestissä 971 joukkuetta, yhteensä 14 062 kilpailijaa, mikä oli viestin historian uusi ennätys. Viime vuosina varsinkin kuntoilujoukkueet ovat löytäneet viestin. Jukolasta tullaan hakemaan elämyksiä ja äärimmäisyyskokemuksia, monille kuntoilijoillehan jo pelkästään radan selvittämisessä on haastetta riittämiin.

Ensimmäisen Jukolan viestin suunnistajat kokoontuivat Helsingissä Aleksis Kiven patsaalle, josta kuorma-autot veivät heidät salassa pidetylle lähtöpaikalle. (Kaukametsäläisten arkisto).

Ulkomaalaisia joukkueita on nykyään noin 20–25 maasta, pääosin Pohjoismaista. Yksittäisiä juoksijoita, jotka juoksevat eri maiden joukkueissa, tulee yleensä noin 40 maasta. Tänä päivänä noin viidennes kilpailijoista on ulkomaalaisia. Ulkomaalaisten osuuteen vaikuttaa se, kuinka eteläisessä Suomessa kilpailu pidetään. Ruotsalaiset ja norjalaiset suunnistajat ovat perinteisesti tulleet laivalla joko Helsinkiin tai Turkuun. Jukolan perinteisiin kuuluu siis se, että viesti kiertää ympäri maata. Jukolan viestiä on järjestetty etelän Hangosta pohjoisen Luostolle, läntisin paikka on vastaanvasti Laitila ja itäisin Joensuu.

Perinteen vaalintaa

”... siellä, missä ilmanrannal
Kaukametsä haamottaa,
siellä onmpi onnellisten mailma,
siellä autuitten maa.”¹⁴

Kuten edellä on käynyt ilmi, kaukametsäläisillä on keskeinen rooli Jukolan viestin järjestämisessä. Tärkeimmät tehtävät ovat perinteiden vaaliminen ja viestin järjestäminen Kiven veljesten hengessä. Helsingin Suunnistajien puheenjohtajaa ja myöhemmin myös Suomen Suunnistusliiton puheenjohtajaa Erkki Sorakuraa¹⁵ kiehtoivat Kiven veljessarjasta noussut ajatus seitsemän-osuuksisesta viestistä. Alusta asti oli selvää, että viestin nimettiin veljesten kotitalon mukaan.

Kaukametsäläisten ihannoinnin kohteena oli suomalainen metsän mies ja veljesten yhteistyö ja yhteishenki, ”voimasta seitsemän veljen”. Taustalla oli kansallis-romanttinen näkemys suomalaisesta miehestä ja metsäluonnosta.

Kivi-lainauksia Jukolan viestissä ovat olleet muun muassa kilpailun ja kilpailukeskuksen nimet, seitsemän symbolisesti merkitsevästä numerosta sekä viestin tervehdykset, joissa on lainauksia Seitsemästä veljeksestä. Taula-Matit¹⁶ ovat kaukametsäläisten kunniajäseniä, joita saa samanaikaisesti olla enintään seitsemän.¹⁷ Myös kaukametsäläisten johtokunnassa on seitsemän jäsentä. Yhdistyksen puheenjohtaja on samalla Juhani, vara-

puheenjohtaja Tuomas, sihteeri Eero ja loput veljekset ovat johtokunnan muut jäsenet.

Kaukametsäläiset-nimen seura otti Aleksis Kiven runosta, joskin vaihtoehdona oli myös Metsolan Pojat.¹⁸ Viestin alkuaikoina kaukametsäläisillä oli tiivistä yhteistyötä Aleksis Kivi -seuran kanssa. Molemmat olivat nuoria yhden asian liikkeitä, joilla oli yhteinen innoittaja. Aleksis Kivi -seuran puheenjohtaja ja alkuaikojen voimahahmo Kaarlo Urpelainen kutsuttiin kaukametsäläisten jäseneksi vuonna 1953, samoin Erkki Saure jo perustamisvuonna 1948. Ei liene sattumaa, että Sauren toimittama Aleksis Kivi -seuran Kiveä käsittelevän artikkeliteoksen nimeksi vuonna 1949 tuli juuri *Kaukametsä*.

Kunnianosoituksena pitkäaikaiselle yhteistyökumppanille Jukolan viestin tervehdys osoitettiin vuonna 1970 Aleksis Kivi -seuralle. Tervehdys ripustettiin myös Aleksis Kiven kuolinmökin seinälle.¹⁹

Nykyisin ei yhteistyötä yhdistysten välillä ole, mutta yhteyksiä pidetään yllä. Erikoistumisen aikakaudella kumpikin yhdistys on keskittynyt omaan toimintaansa ja erikoisalueeseensa. Aleksis Kivi -seura on käynyt Aleksis Kiven päivänä laskemassa seppeleen kirjailijan patsaalle Helsingin Rautatientorilla. Kaukametsäläisten nykyisen puheenjohtajan Reimo Uljaksen juhlapäivään kuuluu seppeleen lasku Aleksin Kiven haudalle Tuusulan kirkkomaalla.²⁰

Reimo Uljas nostaa esille vielä muutamia kaukametsäläisten vaalimia seikkoja: ”Jokaisessa yhdistyksemme kokouskutsussamme on lainaus Seitsemästä veljeksestä. Lisäksi, kun kaukametsäläiset muistavat poismenneitä jäseniään tai suunnistusvaikuttajia, adressissa on lainaus ’Kaukametsä’-runosta. Vuoden 2008 Jukolassa jaoimme kaikille parhaille suomalaisille Venla- ja Jukola-joukkueille *Seitsemän veljestä* -kirjat. Olemme eri yhteyksissä todenneet, että kun kouluissa ei veljeksi enää lueta, teosta ei tunnetta. Kirjojen jakoa jatketaan jatkossakin, jos parhaat joukkueet vaihtuvat. Vuonna 2009 jaettiin *Seitsemää veljestä* Nuorten Jukolassakin.”²¹

Viestin tervehdykset

Yksi keskeinen rooli Jukolan viestin perinteiden vaalimisessa on ollut edellä mainituilla viestin tervehdyksillä. ”Kaukametsäläiset tervehtivät Jukolan

viestin sanomalla jotakin ajankohtaista yhteisöä tai ryhmää tai haluavat tuoda esiin tai kiinnitettävän huomiota johonkin tärkeäksi katsomaansa asiaan. Sanoman lukee julki voittajajoukkueen ankkuri pian maaliin saapumisensa jälkeen.”²² Tervehdyksen tai sanoman (mitä nimitystä myös käytetään) lukeminen on yksi viestin kohokohtia. Sanoman lukeminen voittajajoukkueen ankkurina on myös monen huippusuunnistajan unelma, eikä ihme, että tunteet ovat usein nousseet pintaan sanomaa luettaessa. Tervehdykseen on aina liitetty pätäkä Seitsemän veljeksien tekstiä ja näin tässäkin viestin tärkeässä hetkessä on Kiven teosten henki vahvasti mukana.

Tervehdyksen ulkoasu on kauniisti koristeltu ja siihen voidaan liittää paikallista sisältöä. Nykyään tervehdykset tai sanomat laatii urheiluselostaja Antero Viherkenttä. ”Seitsemän veljeksien perinne elää edelleen voimakkaasti, ja on tietynlainen idea koko hommalle”, Viherkenttä sanoo.²³

Aleksis Kivi -seuralle vuonna 1970 osoitettua tervehdystä Kiven kuolinmökkin seinälle kiinnittää Taaborinvuorella Lauria esittänyt Jukka Hietakymi. Vasemmalta kaukametsäläisten puheenjohtaja Kauko Ruutsalo, Nurmijärven kotiseutuväen edustaja Irma Laakso sekä valtuuston varapuheenjohtaja Veli Suominen. (Kaukametsäläisten arkisto).

Viherkenttä tuntee perinteen siinä määrin läpikotaisin, että kokonaan uusien lainausten löytäminen tervehdyksiin on käymässä haasteelliseksi.

Yksi keskeinen osa Jukolan viestiä on sen läpi yön kestävä radioselostus. Yleisradio on ollut Jukolan viestissä mukana vuodesta 1969. Myös Viherkenttä on kokenut mieleenpainuvimmat hetkensä juuri radiorasteilla: "Siellä sen todellisen Jukolan kokee, kaikki muu on rekvisiittaa. Rastilla olen saanut kokea mitä ihmeellisimpiä asioita, jäniksiä hyppimässä leima-similla, kilpailija pyytämässä voileipää ja niin edelleen."²⁴

Veljesten näkyvyys tänään

"Ulos lepestöstä kirmasivat veljekset, juoksivat yli kivisen, kallionkieluisen tienoon, siitä halki ahtaan katajiston, siitä yli pappilan avaran, kaislaran-taisen Neulaniemen niitun, viimein poikki lakean, kumisevan ahon, ja seisoivat santaisella tiellä, Sonnimäen kaltevan nummen alla. Ylös pitkin mukulakivistä rinnettä he astuivat ja ehdittyänsä nummen harjulle, päät-tivät he rakentaa itsellensä leiriä honkien juurille, kanervaiselle maalle; ja pian suitsuili heidän tuleltansa savu ylös puitten latvoille."²⁵

Veljesten lailla suunnistajat pystyttävät leirinsä kesäisenä viikonloppu-na jossain päin Suomea, ja samanlainen vilske on niitä pystyttäessä kuin veljeksillä aikanaan.

Vaikka kaikki mukanaolijat eivät välttämättä huomaa, Kiven vaiku-tus näkyy edelleen vahvasti Jukolan viestissä. Viestin järjestelyohjeisiin on kirjattu, kuinka "Aleksis Kiven *Seitsemän veljestä*" on "Jukolan punainen lanka".²⁶ Järjestävien seurojen tulee noudattaa näitä ohjeita, joten perinne tulee säilymään jatkossakin, vaikka kaupallisuus ja tekniikka ovat nousseet yhä keskeisempään rooliin myös Jukolassa. Muutoksia on kuitenkin pyrit-tä tekemään maltilla ja Jukolan viestin perinteitä ja arvoja kunnioittaen.

Jukolan viestin järjestäminen on myös osoitus talkoo- ja vapaaeh-toistyön voimasta Suomessa. Viestin järjestäminen vaatii noin 100 000 työtuntia ja 1 200-1 500 talkoolaisen panosta. Edelleenkin Jukolan viesti järjestetään 95 % talkoovoimin. Kuten Kiven veljekset raivasivat ja raken-sivat peltonsa ja asumuksensa Impivaaran korpeen, samalla lailla Jukolan viestin talkoolaiset joka vuosi rakentavat ja purkavat Jukolan kilpailukes-kuksen ympäri Suomea.

Osuuksia on nimetty veljesten mukaan ja kilpailukeskuksen tiet ovat saaneet nimensä Kiven tekstien mukaan. Tällaisia nimiä ovat Toukola, Impivaara, Venlanpolku, Juhaninpolku ja niin edelleen. Useissa kilpailukeskuksissa on erikseen ollut nimettynä Hiidenkivi²⁷, joka on toiminut palkintojenjakopaikkana ja esityslavana. Seitsemän veljestä on näkynyt myös viestin oheisohjelmassa. Näin kaukametsäläisten puheenjohtaja Reimo Uljas kertoo teatteriesityksistä:

"Takavuosina järjestäjäpaikkakunnan amatööriteatterit esittivät lähes vuosittain pätkiä *Seitsemästä veljeksestä*. Pudasjärven Iso-Syötteen vuoden 1988 Jukolan viestin iltajuhlan jälkeen palautetta tuli niin paljon, että nykyään on sovittu, että vastaavia esityksiä on harvemmin. Iso-Syötteen iltajuhla tapahtui tunturin laella, satoi ja tuuli kovasti, esitys kesti yli puoli tuntia. Humalaiset veljekset temmelsivät isolla kivellä niin kuin reippaanlaisessa ohjauksessa voi vain kuvitella. Esityksen pituutta ei ollut silloin ohjeissa rajoitettu. Seuranneessa Venlojen palkintojenjaossa oli vain muutamia läsnä, kun jäätyneet naiset olivat lähteneet alas teltoilleen. Ymmärsin hyvin heitä. Jukolan kansainvälistyminen merkitsee myös sitä, että suomenkielinen esitys ei aukea neljäsosalle paikalla olevista. Tämä on otettava myös huomioon ohjelmanumeroita mietittäessä."²⁸

Voidaan huoletta todeta, että ilman Seitsemän veljeksen ja kaukametsäläisten vaikutusta Jukolan viesti olisi varsin toisenlainen urheilutapahtuma. Ilman tätä kulttuurista taustaa viesti tuskin olisi yhtä perinteikäs, kunnioitettu ja arvostettu kuin se tänä päivänä on.

Jukolan viestin sanoma 1994

Pohjoisemmassa kuin koskaan ennen, tavhana napapöytä on tullut lailla mailla ovat Jukolan esittämät ja kuolleet tämänvuodesta viestillä.

Jokimassa yhä oleminen käynnätkin väkivallan riemukkään kilpamme ja kildattaneet perinteisen sanomamme suvella suomalaisessa liigassa elävillä istäville. Lapin poroniehille. Kahdomme tervehditiä teitä ja kuitamme koko poron taloutta Aleksis Kiven Seitsemään Veljekseen kirjaimin sanoin:

Esui ennen liigassansa Lapin tunturilla eräs voimallinen Hiiden-kuhtinas mahtavien tenhonne Pohjolassa. Oli hänellä pöytä lolo ja kaulissa juokseman verratoman nopea. Aen kukaan ei voinut häntä seurata, vaan pian hän satti jälkeensä hihtävän miehen.

Kahdomme näin sanomallamme toille viestittää uskomme poron talon huijasta hoidosta Suomen Lapissa.

Pöytä-Luoston Jukolassa 13 keuhkua 1994

Jukolan viestin suunnitelmät

Kivi tutkijoiden innoittajana

Aleksis Kivi oli omana elinaikanaan kiistanalainen ja ristiriitoja herättävä persoona. Kiven kuoltua voitolle ovat päässeet häntä ylistävät näkemykset. 1900-luvun alussa alkoi varsinainen Kivi-renessanssi, joka nosti Kiven Suomen kansalliskirjailijaksi Runebergin rinnalle ja ohi. Kivi on edelleen laajan kiinnostuksen kohde: uusia tutkimuksia Kiven elämän vaiheista ja teoksista julkaistaan jatkuvasti, näytelmät ja teosten sovitukset kuuluvat reattareitten ohjelmistoon, uusia elokuvia ja sävellyksiä tehdään ja uusia käännöksiä teoksista ilmestyy eri puolilla maailmaa.²⁹

Kiveä ei ole tutkittu ainoastaan kirjallisuuden kontekstissa, vaan harrastusta löytyy myös muilta aloilta. Jopa liikuntatieteilijät ovat olleet kiinnostuneita. Tästä käy esimerkkinä vuoden 2009 aikana valmistuva liikuntasosiologian pro gradu työni, joka käsittelee Jukolan viestiä ja jossa Kiven Seitsemän veljestä ovat keskeisessä roolissa. Kiven luontokuvaukset ovat hedelmällistä maaperää myös ihmisten luontosuhdetta käsitteleville tutkimuksille. Mikko Simula on artikkelissaan ”Impivaarjensa etsijät” tarkastellut suomalaisten luonnossa liikkujien luontosuhdetta *Seitsemän veljeksien* näkökulmasta.³⁰

Aleksis Kiveä on ylistetty myös urheilukuvaajana ja hänen on katsottu olleen aikaansa edellä myös tällä sektorilla. Näin Kivestä kirjoitti Teppo Samooja vuonna 1949:

”Älkäämme unohtako myöskään hänen suurenmoisia urheilukuvauksiaan, jollaisia tapaamme runsaasti hänen teoksistaan ja joiden terve voima ja eloisa vauhti tempaavat mukaansa niin nuoren kuin vanhankin. Niinkuin kaikissa muissakin suhteissa, niin urheiluaatteenkin ymmärtäjänä Aleksis Kivi oli tuntuvasti edellä aikaansa, kuten nerot ovat. Kivi onkin meidän urheilukirjallisuutemme edelläkävijä, ja hänen urheilukuvaussensa ovat niin loistavia, niin vereviä, niin vauhdikkaita ja havainnollisia, että ne edustavat pysyvästi urheilukirjallisuuden ihannetta. Ne on nähty todellisen asiantuntijan sekä toisaalta nerokkaan taiteilijan silmällä, ja ne osoittavat syvää rakkautta kaikkinaista voimainmittelyä, reippailua, ulkoi-lua ja hilpeätä kisaa kohtaan.”³¹

Näihin jatkopohdintaan inspiroiviin sanoihin voisi artikkelin lopettaa ellei takataskuani polttaisi vielä yksi lainaus, V.A. Koskenniemen tiivistys Kiven kirjailijaluonteesta ja luontosuhteesta. Uskoisin sen koskettavan jo-

kaista Jukolan viestin ystävää ja yöttömien kesäöiden ihailijaa. Jo 60 vuotta Kiven veljekset ja Jukolan viesti ovat kulkeneet yhdessä. Niin tapahtuu jatkossakin, mikäli seuraaviin, Koskenniemen Kivi-kirjan päättäviin riveihin on luottamista.

”Aleksis Kiven ääni tulee suurten valtateiden takaa, missä luonto ja viljelys ovat tavanneet toisensa ensimmäisessä neitseellisessä kosketuksessa. Se soi eksyttävän suomalaismetsän rajoilta kuin kehrääjälinnun rukinhyrinä ajattomassa suviyössä. Jotakin mitä Suomen luonnossa on salaperäisintä, suomalaisessa kansansielussa syvintä, meissä itsessämme ominaisinta, on kiertynyt runon rihmaksi Aleksis Kiven kaipuulinnun, hänen kehrääjänsä, rukissa. Siksi ei hänen runoutensa lumous ole koskaan Suomessa loppuva, siksi etsittyvät aina uudet sukupolvet sen luo, saadaksensa kuulla oman sydämensä puhuvan, saadaksensa *kuullella kehrääjälintuu*.”³²

Lähdeviitteet

- 1 Kivi, Aleksis, ”Metsämiehen laulu” (1866), runokokoelmassa *Kanervala*.
- 2 *Seitsemän veljestä* alkaa seuraavin sanoin: ”Jukolan talo, eteläisessä Hämeessä, seisoo erään mäen pohjaisella rinteellä, liki Toukolan kylää. Sen läheisin ympäristö on kivinen tanner, mutta alempana alkaa pellot, joissa, ennen kuin talo oli häviöön mennyt, aaltoili teräinen vilja.” (Kiven *Seitsemän veljestä* julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1870.)
- 3 Kivi, Aleksis. 2000. *Seitsemän veljestä*, s. 154.
- 4 Kaukametsäläiset ry. *Toimintasäännöt*, s. 1.
- 5 *Seitsemän veljestä*, s. 176.
- 6 Kaukametsäläiset ry. 1989. *Jukolan viestin tarina* (JVT), s. 4.
- 7 JVT, s. 6.
- 8 JVT, s. 11.
- 9 JVT, s. 25.
- 10 JVT, s. 18.
- 11 *Suunnistaja* 4/2008
- 12 *Suunnistaja* 4/2008
- 13 Nimi Venloihin tulee Männistön Venlasta, joka asui Jukolan naapurissa. Venlasta tuli lopulta myös Juhanin vaimo.
- 14 *Kaukametsä*. Julkaistu ensimmäisen kerran *Kirjallisessa Kuukausilehdessä* 1866.
- 15 Erkki Sorakuru keksi seitsemän veljeksien idean. ”Se on ollut vahva pohja ja tausta, joka elää ja siinä on oma hohtonsa”, Uljas arvioi (*Suunnistaja* 4/2008). Reimo Uljas on toiminut kaukametsäläisten puheenjohtajana vuodesta 1995.

- 16 Veljesten ystävä Taula-Matti oli suunnistaja, josta lajin nykyharrastajakin voisi ottaa mallia: "Tarkka oli myös hänen havaintonsa ja silmänsä; pyörryttävien salojen halki hän vaelteli milloinkaan eksymättä. Ei löytynytäkään paikkaa niin kaukaista, missä hän vaan kerran oli käynyt, jonka suuntaa ei hän luullut tietävänsä, erehtymättä hiuskarvan vertaa. Hän osoitti sen kohta peukalollansa; ja turhaan väittelivät vastaan, niin järkähtämättömänä piti hän tietoaansa. Jos esimerkiksi häneltä kysyt: 'missä on Vuokatti', vastasi hän kohta, puskien peukalollansa kohden raivaan reunaan: 'tuolla; katso pitkin peukaloani; tuolla, vaikka ampuisit. Kuusamon kirkko on tuon pienen kuveron kohdalla, mutta siitä pieni kukon harppaus oikealle kulkee linja Vuokattiin'" *Seitsemän veljestä*, s. 160.
- 17 Kaukametsäläiset ry. *Toimintasäännöt*, s. 1.
- 18 JVT, s. 9.
- 19 JVT, s. 63. Tervehdys kuuluu: Kaksikymmentäkaksi Jukolan Viestiä ovat suunnistajat kuljettaneet keväisissä maisemissa ja heräävän kesän kynnyksellä. Vuodesta toiseen on suurtapaustamme elävöittänyt Aleksis Kiven luoman Seitsemän Veljeksien henki. Niinpä tahdommekin osoittaa Riihimäen ja Hyvinkään korpi-maisemia kierrelleen XXII viestimme sanoman Seitsemän Veljeksien ilmestymisen satavuotismuistoa kunnioittaen Aleksis Kiven Seuralle kansalliskirjailijamme kotimökkiin edelleen saatettavaksi. Kiitollisina toteamme Simeonin veljilleen osoittaman elämänohjeen soveltuvan nykypäiväämkin: "Veljet, uusi koto ja uusi sydän luokaamme itsellemme metsien kohdussa."
- 20 Reimo Uljaksen haastattelu 3.9.2008.
- 21 Reimo Uljaksen haastattelu 3.9.2008.
- 22 <http://www.jukola.com/?kieli=suo&id=35>, luettu 8.4.2009.
- 23 *Suunnistaja* 4/2008.
- 24 *Suunnistaja* 4/2008
- 25 *Seitsemän veljestä*, s. 56.
- 26 Jukolan viestin järjestelyohjeet. 12.2.2008.
- 27 Veljekset pakenivat Hiidenkivelle Viertolan villiä härkälaumaa. Vietettyään kivelä useita päiviä ilman ruokaa veljesten oli lopulta ammuttava härät.
- 28 Reimo Uljaksen haastattelu 3.9.2008.
- 29 http://www.aleksiskivi-kansalliskirjailija.fi/fi/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1, luettu 8.4.2009.
- 30 Simula Mikko: "Impivaarojensa etsijät – Tulkinta luontokokemuksen rakentumisesta". *Liikunta & Tiede* 6/2005, s. 58–64.
- 31 Teppo Samooja: "Aleksis Kiven teosten siveellinen kauneus". Teoksessa Aleksis Kivi -seura. (1949). *Kaukametsä*, s. 167.
- 32 Koskeniemi V.A. *Aleksis Kivi*. 1934, s. 287.